

Oběti sexuálního násilí v gynekologické ordinaci I – co je dobré znát

Jitka Čechová

Persefona z.s., Brno

Několik údajů a informací úvodem

Zdravotnické zařízení, a gynekologická ambulance zvláště, je jedno z prvních míst, které může přijít do styku s oběťmi sexuálního násilí. Řada obětí, případně jejich příbuzní a blízcí se totiž obrazejí na zdravotnické zařízení, aby si zajistili ošetření případných zranění, prevenci nebo léčbu pohlavně přenosných chorob nebo nechtěného těhotenství, k nimž došlo v důsledku sexuálního násilí, případně zneužívání. Podobně se mohou obracet oběti násilí nebo jejich blízcí na zdravotnické zařízení kvůli zajištění důkazního materiálu, pokud se zdráhají obrátit se na policii z obav z dokazování trestného činu orgánům činným v trestním řízení, ze zátěže plynoucí z trestního řízení nebo kvůli povaze vztahu s násilnou osobou, případně obavy ze své sekundární viktimizace a stigmatizace jako oběti.

Případy sexuálního násilí, které jsou zachyceny v policejních statistikách, jsou jen špičkou ledovce těch, které

se skutečně stanou. Například v roce 2015 bylo nahlášeno 480 případů znásilnění a 763 pohlavního zneužívání. Kvalifikované odhady hovoří o tom, že se jedná v případě pohlavního zneužívání o pouhých 3 % a v případě znásilnění o pouhých 8 % všech skutečných případů sexuálního násilí. Ostatní nejsou na policii hlášeny, a tudíž se obětem nedostane ani ochrany ani vhodné psychologické péče. Z uvedených statistických údajů můžeme uvažovat o poměrně **velké skupině osob**, která prošla traumatizací těla a osobní intimity a která si důsledky násilí nese mnohdy celý život. Toto je skutečnost, která klade na lékařský a nelékařský porodnicko-gynekologický personál velké požadavky na **citlivé jednání a porozumění dané problematice včetně informovanosti o povinnostech plynoucích ze zákona o obětech trestných činů**. Praxe našeho poradenského zařízení ukazuje, že odborný personál nemá k těmto informacím dostatečný přístup. Zvyšování citlivosti k danému tématu na

Řešíme problematiku
domácího a sexuálního násilí

Pomáháme

- / obětem domácího násilí
- / obětem sexuálního zneužívání a znásilnění
- / blízkým osobám, rodinným příslušníkům obětí
- / osobám s potížemi se zvládáním agrese

Nabízíme

- / bezplatné
- / důvěrné
- / a komplexní služby zahrnující právní, psychologické a sociální poradenství

737 834 345, 545 245 996 / poradna@persefona.cz / www.persefona.cz

straně pracovníků zdravotnického zařízení **sníží riziko sekundární viktimizace, které bývá častým následkem nevhodného přístupu k oběti.**

Psychosomatické důsledky sexuálního násilí

Znásilnění potažmo **sexuální zneužívání je považováno za jeden z nejhorších a nejvíce zraňujících zločinů.** Schopnost oběti vyrovnat se s touto zkušeností je do značné míry ovlivněna osobnostními charakteristikami oběti, jejich současnou životní situací, zázemím, které má vybudováno, průběhem násilného jednání a reakcemi okolí na prožitou událost. Je zcela přirozené, že se po sexuálním násilí vyskytnou silné akutní tělesné a emoční reakce – jedná se o normální reakci na traumatický zážitek. Dlouhodobé následky si oběť mnohdy nese celý život a bohužel je není možné zahnat sdělením „Tak na to nemyslete a jděte dál.“ **Trauma vyvolává masivní otřes pojetí sebe a světa,** což vede k intenzivním pocitům studu, výčtkám svědomí, touhy zemřít, strachu a hnusu. Dále je vážným důsledkem **ztráta či narušení důvěry v interpersonálních vztazích.** V klinickém obraze jsou časté posttraumatické symptomy: poruchy spánku, noční můry, nespavost, vtíravé vzpomínky, přecitlivělost, změna hmotnosti, deprese, citová otupělost, sebevražedné myšlenky, dále poruchy příjmu potravy, sebepoškozování, nešetrné až rizikové zacházení se svým tělem v důsledku negativního vnímání a hodnocení vlastního těla, mnohé zdravotní komplikace. Ženy, které byly obětí sexuálního zneužívání, vykazují **vyšší výskyt urogenitálních a gynekologických problémů.**

V důsledku sexuálního násilí dochází k porušení osobní intimity a traumatizaci těla, následkem toho mají oběti problémy s podstoupením lékařských prohlídek, operací, léčení, případně se jim vyhýbají. Proto je velmi důležité prostředí a způsob, jakým se s obětí sexuálního násilí jedná. Blíže se tomuto tématu budeme věnovat v příštím čísle.

Zdravotnická a terapeutická pomoc obětem sexuálního násilí v zahraničí – dobrá praxe

V zahraničí (Velká Británie, Norsko) se postupuje podle pravidel tzv. **správné praxe (good practice)** na specializovaných zdravotnických pracovištích, která svým pacientům zajišťují plný servis v rámci jednoho pracoviště (gynekologa, dětského gynekologa, praktického lékaře, pediatra, sociální pracovníce, psychologa) anebo zajišťují průvodce, který je s obětí sexuálního násilí po celou dobu vyšetřování, je jí podporou a předává jí důležité informace o tom, co a proč se bude dít. Důležitou součástí těchto pracovišť je zajištění soukromí. Na tyto služby navazují centra pomoci obětem sexuálního násilí, ve kterých oběť dostává odbornou pomoc založenou na poznatcích o traumatu (individuální poradenství, terapie, svépomocné skupiny apod).

Inspirace pro zavádění „správné praxe“ u nás

Tato správná praxe je pro nás pracovníky organizace Persefona inspirací, jak zlepšit dosavadní systém pomoci obětem sexuálního násilí. Proto usilujeme o zavedení interdiscipli-

nární spolupráce v rámci Jihomoravského kraje, zvyšování informovanosti odborníků a citlivosti k tomuto tématu. Jedním z dlouhodobých cílů je specializované zdravotnické pracoviště – s podporou průvodce. Součástí správné praxe pomoci oběti sexuálního násilí je vhodná pomoc a podpora oběti, která je zpravidla založena na empatickém a individuálním přístupu ze strany zainteresovaných osob a na jejich ověřené spolupráci s vybranými organizacemi a institucemi.

V případě zájmu o spolupráci, případně konzultaci, nás prosím kontaktujte na níže uvedených adresách.

Specializované pracoviště – Persefona z. s. – základní informace

Činnost organizace Persefona je založena na dlouhodobé tradici přímé a komplexní práce s oběťmi domácího násilí, sexuálního zneužívání a znásilnění. Historie poskytování právně-sociálních a psychologických služeb tohoto typu sahá až do roku 1999. Naše vize směřuje od začátku k nastavení efektivního řešení problematiky domácího a sexuálního násilí, a to nejen v Jihomoravském kraji, ale celé České republiky. K tomuto cíli vede jediná cesta – přes komplexní přístup. Jedná se totiž o záležitost mnoha faktorů. Proto se věnujeme práci s oběťmi a jejich blízkými, kterým **poskytujeme odborné sociální, právní a psychologické poradenství,** ale také osobám násilným, pro něž realizujeme program zaměřený na zvládání agrese.

Služby jsou určeny ženám a mužům starším 18 let a poskytují je zkušení odborníci. Veškeré služby jsou **bezplatné, důvěrné** a na žádost je možné zachovat anonymitu. Usilujeme o co nejmenší bariéry pro vstup do služby. Chápeme, že pro klienta není mnohdy snadné odhodlat se k prvnímu kroku.

Kontakty pomoci obětem sexuálního násilí – specializované poradny:

Persefona z.s.-mobil: 00420 737 834 345

ProFem – mobil: 00420 608 222 277

Případně krizová centra a fondy ohrožených dětí v daném kraji.

Zpracováno v rámci projektu Z labyrintu násilí. Více informací naleznete na www.persefona.cz.

Mgr. Jitka Čechová

ředitelka

✉ jcechova@persefona.cz

Persefona z.s., Brno

www.persefona.cz

Z labyrintu násilí

Projekt podpořila Nadace Open Society Fund Praha z programu Dejme (že)nám šanci, který je financován z Norských fondů.

